



provincie **HOLLAND**  
**ZUID**

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Toelichting op aanbevelingen en voortgang nota  
restauratie rijksmonumenten

Geachte Statenleden,

In 2017 en 2018 heeft de Randstedelijke Rekenkamer (RRK) onderzocht of de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland na de decentralisatie 2012 erin slagen om rijksmonumenten te behouden via hun subsidieregelingen en welke verbeteringen mogelijk zijn. De RRK (juni 2018) concludeerde dat wij er via de subsidieregeling in slagen om de bouwkundige staat te verbeteren en de monumentale waarden te behouden van rijksmonumenten die gerestaureerd worden. De RRK noemde in haar nota (juni 2018) ook enkele verbeteringen en gaf daarbij vijf aanbevelingen. In de Commissie B&M van oktober 2018 is de toezegging gedaan om met deze aanbevelingen aan de slag te gaan. Met deze brief informeren wij u graag over de voortgang en de resultaten van deze aanbevelingen. In alle punten is voorzien. De aanbevelingen zijn als volgt opgepakt:

**a. GS wordt gevraagd om de bruikbaarheid van de provinciale Erfgoedmonitor verder te verbeteren op de geconstateerde kanttekeningen, zodat inzicht kan worden gekregen in de ontwikkeling van de restauratieopgave.**

De RRK constateerde dat het aantal monumenten in de Erfgoedmonitor afweek van het aantal monumenten in het landelijke monumentenregister van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Deze afwijking is een gevolg van de wijze waarop rijksmonumenten in de Erfgoedmonitor zijn opgenomen. In de monitor is elk object met een rijksmonumentale status apart opgenomen en beoordeeld. In het landelijke rijksmonumentenregister zijn soms losse objecten gezamenlijk voorzien van één rijksmonumentnummer. Tevens zijn er rijksmonumenten die (vaak na een herbestemming) in verschillende eenheden met eigen huisnummers zijn opgedeeld. Elk huisnummer is apart opgenomen in de Erfgoedmonitor. Dit afzonderlijk opnemen van alle objecten is van belang voor een goede beoordeling van de verschillende aspecten die in de Erfgoedmonitor zijn opgenomen.

Ook richtte de Erfgoedmonitor zich enkel op de buitenkant van rijksmonumenten, terwijl de staat van het casco ook van belang is. Sinds 2019 wordt daarom gebruik gemaakt van de Monumentenwacht Zuid-Holland voor het beoordelen van foto's van de monumenten. Zij hebben

## GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis  
Postbus 90602  
2509 LP Den Haag  
T 070 - 441 66 11  
www.zuid-holland.nl

Datum  
Zie verzenddatum rechtsonder

Ons kenmerk  
PZH-2020-732495585  
DOS-2016-0006773

Bijlagen

-

een goed beeld van de objecten (exterieur en interieur) die een abonnement hebben op de Monumentenwacht. Deze objecten vormen een deel van het bestand dat is opgenomen in de Erfgoedmonitor. Daarnaast worden de technieken voor het digitaal schouwen van de monumenten steeds meer verfijnd door bijvoorbeeld het werken met drones en warmtebeelden. Deze verbeteringen leveren een steeds betrouwbaarder beeld van de Erfgoedmonitor op.

**b. GS wordt gevraagd om periodiek (bijvoorbeeld eens in de vier jaar) de kosten van de restauratieopgave voor PS inzichtelijk te maken.**

Jaarlijks worden PS geïnformeerd over de restauratieachterstand via de P&C cyclus. Vanaf 2019 wordt gerapporteerd op de begrotingsindicator 'Restauratievolume'. De informatie volgt uit de Erfgoedmonitor. Sinds 2018 vindt een periodieke actualisatie van de Erfgoedmonitor (jaarlijks 1/3<sup>e</sup> van de voorraad) plaats. Ook zal de verfijning in de werkwijze van de Erfgoedmonitor ervoor zorgen dat een nauwkeuriger beeld kan worden geleverd. In 2021 zal de totale voorraad zijn geactualiseerd en zullen PS op de hoogte worden gesteld van de voortgang van de bouwkundige staat en de leegstand van rijksmonumenten in Zuid-Holland.

**c. GS wordt gevraagd om te rapporteren over het behalen van alle beoogde resultaten van de subsidieregeling.**

De RRK constateerde dat met de regeling ook wordt beoogd de werkgelegenheid en vakmanschap in de restauratiemarkt te stimuleren (naast behoud van het monument). Er werd niet nagegaan hoeveel leerwerkplekken er gecreëerd zijn en tot hoeveel werkgelegenheid de projecten hebben geleid. De RRK deed de suggestie om bij het nagaan van de leerwerkplekken de rapportages van de restauratie opleidingen (ROP) te betrekken, waarin staat hoeveel leerlingen bij welk project betrokken zijn. Hierover zijn afspraken gemaakt met de coördinator van de ROP Zuid-Holland. De coördinator controleert nu de restauratieprojecten. Initiatiefnemers dienen conform onze subsidiebeschikking ook zelf contact op te nemen met deze coördinator.

Wij hebben hierdoor nu overzicht van het aantal leerlingen dat is ingezet bij restauratieprojecten die zijn gesubsidieerd door de provincie. Op dit moment zijn 37 ROP-leerlingen bij 19 restauraties in Zuid-Holland aan het werk, o.a. bij fort Penserdijk (Brielle), Dunea voorfiltergebouw (Katwijk) en buitenplaats Ockenburg (Den Haag). In 2018 hebben 50 leerlingen in verschillende disciplines praktijkervaring opgedaan bij zo'n 10 restauratiebedrijven in Zuid-Holland. Na de zomerperiode van 2020 start daarnaast het bedrijf Burgy Restauratiebouw met de Burgy Academie. Leerlingen kunnen via deze academie hun beroepsopleiding restauratie timmeren en metselen op niveau 3 volgen.

**d. GS wordt gevraagd om de gegevens over de bouwkundige staat van rijksmonumenten, binnen de kaders van wet- en regelgeving, beschikbaar te stellen aan de gemeenten waarin de rijksmonumenten gelegen zijn, ten behoeve van het toezien op de instandhoudingsplicht.**

Deze aanbeveling is onderzocht. Het beschikbaar stellen van de gegevens is in verband met de privacywetgeving (AVG) nog niet mogelijk. In IPO-verband wordt over de mogelijkheden van het delen van gegevens gesproken. Op dit moment wordt onderzocht of de gegevens aan de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, ten behoeve van advieswerk, beschikbaar kunnen worden gesteld. Een eigenaar kan wel altijd de gegevens van het monument in zijn bezit opvragen.

**e. GS wordt gevraagd om na te gaan op welke punten uit de vergelijking met de andere Randstadprovincies geleerd kan worden.**

De RRK heeft in haar nota de verschillen beschreven tussen de Randstadprovincies. Het grootste verschil zat erin dat wij geen voorkeur geven aan specifieke categorieën rijksmonumenten. Wij zijn in overleg gegaan om over de prioritering en voor- en nadelen van het voorrang geven aan bepaalde monumentcategorieën te spreken. Wij hebben er vooralsnog voor gekozen dat alle eigenaren van rijksmonumenten in Zuid-Holland (zijnde niet-woonhuizen) evenredig in aanmerking kunnen komen voor restauratiesubsidie. In de rangschikking van onze subsidieregeling is met name de staat van het monument en de mate van cofinanciering van belang. Wel is sinds juni 2018 een team van aanjagers voor herbestemming van rijksmonumenten in Zuid-Holland aangesteld. De aanjagers richten zich op de herbestemming van leegstaande rijksmonumenten op het terrein van agrarisch, religieus en industrieel erfgoed en interveniëren bij (langdurige) leegstandprocessen van rijksmonumenten om herbestemming te bevorderen. Een ander verschil met de provincies Noord-Holland en Utrecht is dat wij subsidie geven voor de bevordering van herbestemming van rijksmonumenten (toegankelijkheid- en duurzaamheidsmaatregelen). In 2019 hebben wij de subsidieregeling gewijzigd zodat men subsidie voor toegankelijkheids- en duurzaamheidsmaatregelen kan aanvragen zonder dat er sprake is van een door de provincie verstrekte restauratiesubsidie. Voorheen was deze subsidie wel gekoppeld aan het verkrijgen van een subsidie voor restauratie.

Wij hopen u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de voortgang en de resultaten van de aanbevelingen van de RRK. In het kader van de huidige maatregelen rond de Corona-crisis zal ook voor de effecten die deze crisis heeft op de activiteiten voor de restauratie van rijksmonumenten, de rapportage en de verantwoording daarover, gekeken worden naar gepaste maatregelen en oplossingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,  
secretaris, voorzitter,

--	--

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit